

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

III. Quæ actiones intercedant in generatione substantiali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

PUNCTUM III.

Quæ actiones intercedant in generatione substantiali.

I AD omnem generationem substantialem supponitur prius natura materia existens, & cuius potentia educitur forma, & modus vnionis compositi geniti, vel saltē modus vnionis, si forma creetur vt contingit in homine. Cumque materia prima non possit supponi existens, quin ad illam supponatur id ex vi cuius extra causas fuit posita, necessum est ad omnem generationem supponi actionem, ex vi cuius creatur. Præcedit etiam generationem alteratio, ex vi cuius materia disponitur ad formam & vnionem. Intercedit etiam productio formæ substantialis tanquam quid præsuppositum ad generationem, si forma supponatur producta, ad vnionis productionem: vel tanquam actio, in qua consistit generatio, si eadem sit actio, per quam producitur forma, & modus vnionis. Vltimò reperitur productio modi vnionis, in qua formaliter generationem consistere dixi puncto 1. ad finem. Omitto productionem subsistentis pertinentis ad constitutionem suppositi, quæ licet requiratur vt sit homo, qui non solum naturam, sed subsistentiam importat, & consequenter vt sit homo genitus, nihilominus non spectat ad generationem naturæ de qua in præsentia cum Aristotele disputamus. Ex his productionibus productionem materiæ à reliquis distinguere per se notum est, quia cum materia supponatur prius natura vnionibus & formis eductis necessariò debet per diuersam actionem produci, non enim est prius aliò, quod simul per eandem actionem producitur. Deinde productio materiæ est creatio, & productio vnionis in omnibus compositis genitis, & formæ demptā productione rationalis animi, est eductio, quæ non potest cum creatione identitatem habere, sed necessum est has actiones distinguere. Animam rationalem, & materiam non creari per eandem actionem certum est, quia materia prius tempore fuit creata, quàm anima, & quia materia, & anima loco distat conferuantur, quod fieri non potest si dependerent à principio effectiuo per eandem actionem. Alterationem distinctam esse actionem à productione formæ & modi vnionis latè probauimus puncto præcedenti & non identificari cum creatione materiæ per se notum est. Vnionem, & formam hominis non produci ex vi eiusdem actionis admittunt omnes, quia forma creatur & vnio educitur. Tota huius puncti difficultas est an in compositis quorū forma materialis est, & educta, forma, & vnio ex vi eiusdem actionis, vel forma ex vi vnionis, & vnio ex vi alterius producatur, quam breuiter definio.

2 P. Soar in Metaph. disp. 15. section. 4. num. 3. & disp. 48. sect. 3. num. 1. docet formam, & vnionem fieri per eandem actionem: subscripsit P. Rub. hic tract. 1. quæst. 3. n. 39. sed respicit lib. 2. de anima tract. de Potentia q. 4. num. 64. Arguit vterque: forma materialis produciatur cum dependentia à materia, & inherens materiæ, & in materia existens. Sed forma dependet à materia, inheret materiæ, & in materia existit per vnionem: ergo per eandem actionem productiuam formæ producitur modus vnionis, per quem forma fit in materia, materiæ inheret, & ab illa dependet. Confirmatur: per eandem actionem, per quam producitur forma in materia fit compositum, quia compositum nihil aliud est, quam partes vnite: ergo per eandem actionem fit vnio, ex qua resultat compositum. Millies in 1. & 2. lib. Physic. notauimus distinctionem, quæ est inter inheretiam, seu passionem, per quam forma est in materia tanquam in subiecto, à quo educitur, & à quo dependet tanquam à causa materiali, & vnionem seu informationem, per quam forma vnitur materiæ, & cum illa componit totum, eandemque tanquam subiectū informationis respicit eo modo, quo anima rationalis materiam respicit, à qua non dependet, quia licet forma materialis dependentiam habeat à subiecto, quia caret animus rationalis, hanc non habet ex vi vnionis, sed ex vi actionis per quam producitur, poterat enim eandem numero vnionem terminare, & esse omnino independentem, si per aliam actionem creatiuam produceretur. Ex his respondeo formam materiale ex vi actionis, per quam producitur esse in materia tanquam in subiecto inheretionis, & dependere à materia, non tamen esse unitam, neque componētem

totum, quia hoc habet per vnionem distinctam ab actione, ex vi cuius forma est unita formaliter totum componens, & materiam respiciens tanquam subiectum informationis. Neque forma est in materia tanquam in subiecto inheretionis, aut materiæ inheret, & ab illo dependet ex vi actionis, quia producitur, quia per illam producatur modus inherendi, seu dependendi, sed quia formaliter ipsamet actio est dependentia, & inheretio, per quam formaliter forma inheret, atque dependet. Vnde actio, per quam producitur forma inherens, seu dependens à materia non respicit ex parte termini dependentiam, seu inheretiam, sed formam secundum se quam formaliter per eademmet actionis entitatem constituit dependentem & inherentem.

3 Arguit rursus P. Soar. terminus creationis & terminus generationis distinguuntur: ergo ex eo quod creatio terminatur ad formam vt distinctam ab vnione, seu dependentiā, & generatio ad formam dependentem, seu unitam per modum, ex vi cuius componit compositum, & dependet à materia. Respondeo generationem, & creationem non distinguere formaliter ex parte termini producti, sed ex modo, quo terminus ille producitur, & ex subiecto, ad quem dicit ordinē generatio, quem non dicit creatio, quæ secundum se independentem est à subiecto, & formaliter terminum independentem constituit. Patet hoc in creatione, quæ formaliter constituit terminum, quem respicit independentem à subiecto, etiam si ex parte termini dependentiam non respiciat: ergo eadem ratione generatio, seu eductio terminum constituit dependentem à subiecto, etiam si ex parte termini dependentiam non respiciat. Ratio à priori desumpta perspicua est: Eo ipso, quod causalitas, ex vi cuius entitas ponitur extra causas dependeat ab aliquo principio quacumque alia dependentia seclusa terminus per talem causalitatem productus dependet ab eodem principio, quia implicat rem factam non dependere ab illo, à quo illius fieri dependet: sed eductio per se ipsam dependet à subiecto: ergo ex vi eductionis quacumque alia dependentia seclusa terminus eductus dependet à subiecto. Eadem ratione probatur creationem per se ipsam constituisse terminum creatum existentē absque aliqua dependentia, quia eo ipso quod causalitas existat sine dependentia ab aliquo principio terminus ex vi illius productus valet existere absque dependentia ab illo principio, à quo illius causalitas non dependet, illa enim quæ sufficiunt ad fieri rei, sufficiunt vt sit res facta, sed creatio, quæ est causalitas, ex vi cuius existit terminus creatus existit absque eo quod dependeat à subiecto: ergo constituit terminum positiuē existentem sine dependentia à subiecto.

4 Formam, & vnionem produci per actiones diuersas defendunt Dur. in 2. dist. 1. quæst. 5. ad vltimum. P. Rub. suprā, P. Hurt. disp. 1. sect. 1. idem tenentur defendere P. Valquez qui affirmat vnionem subiectari in forma, & Arriaga, qui asserit vnionem subiectari in materia, & forma, quos retuli lib. 1. Physic. Controuersia 4. puncto 3. num. 1. & omnes, qui defendunt vnionem subiectari ad quæ, vel inad quæ in forma, quapropter si sentiat P. Soar. vnionem in forma subiectari, quod non leuiter insinuat, vt dicebam puncto 3. num. 1. nuper citato, difficile poterit illius sententia defendi, implicat enim subiectum, & formam ex illo eductam per eandem actionem produci, quia productio subiecti essentialiter supponitur ad productionem formæ, & quia illa, quæ per eandem actionem producuntur eandem dependentiam habent, & ita ex duobus per simplicem actionem productis implicat vnum dependere ab alio, à quo alterum non dependet, & cum forma, non dependeat à se ipsa, implicabit vnionem simul cum forma per eandem actionem productam à forma dependere. Probant nonnulli iuxta omnes sententias formam & vnionem non produci per eandem actionem, quia prius est formam produci & posterius vniri subiecto, & hæc causalitas est vera: quia producitur forma, producitur vnio, & hæc est falsa: producitur vnio, quia producitur forma. Non vrget hæc ratio, facile enim dici potest formam non esse naturā priorem vnione ex vi actionis per quam de facto producuntur forma, & vnio, & hanc propositionem: ideo producitur vnio quia producitur forma, non esse veram rebus, vt nunc existentibus. Consultò dixi, ex vi causalitatis, per quam de facto existunt, quia ex vi aliarum actionum productio formæ, & ipsa forma possunt non dependere à modo vnionis, neque ab illius productione,

productione, productio tamen vnionis, & ipse vnionis modus non possunt non esse connexa cum productione formæ, & cum ipsa forma, siue per dependentiam, siue per identitatem productionum, quia modus vnionis independentem ab omni causalitate per se ipsum dependet à forma; & ita supponit productionem formæ, vel identitatem cum productione sui ipsius, vel distinctam. Vnde si producantur per eandem actionem formæ, & vnio, vnio supponet illam actionem non solum vt productionem vnionis, sed etiam vt productionem formæ, & in hoc sensu poterit dici modus vnionis posterior forma, etsi per eandem actionem producatur, quia esse modum posteriorem formæ, & esse dependentem ab illa formaliter sunt idem, & cum vnio per suam entitatem sit dependens à forma, per suam entitatem est ille posterior, licet actio productiua vnionis non sit posterior actione productiua formæ, quia eademmet indiuisibilis actio est productio vtriusque termini. De forma, alia ratione philosophandum est, quia cum ipsa per suam entitatem non dependeat ab vnione, si per eandem actionem producitur forma, supponit actionem productiua formæ, & vnionis tantum vt productiua ipsius formæ, non vt productiua modi vnionis, si verò per diuersas actiones producatur productio formæ non supponet productionem vnionis. Ex his inferes dici non posse, quia producitur forma, producitur vnio, si forma, & vnio per eandem actionem producatur, quia vbi tantum est simplex actio, non potest inueniri prioritas, & posterioritas actionum. Neque dici poterit in hac suppositione produci vnionem, quia existit forma, quia existentia formæ supponit actionem ex vi cuius producitur vnio quatenus eadem cum actione, per quam ipsa producitur. Hæc tamen causalis erit vera, quia est forma, est vnio, & in quocumque casu dici potest, forma est prior vnione, & vnio est posterior forma, quia independentem à causalitate superaddita vnio per se ipsam dependet à forma, & est illa posterior.

Defendo posteriorem istam sententiam hac vnica ratione. Vbi termini producti realiter distinguuntur, realiter distinguenda sunt illorum productiones, si nulla sit ratio quæ suadeat dari productionem vtrique communem: sed forma, & vnio realiter distinguuntur, & nulla est ratio, quæ probet dari productionem vtrique communem: ergo illarum productiones distinguenda sunt. Maior necessarium est ab omnibus admittenda, aliàs nullum caput dari poterit ad distinguendas actiones, si ex terminorum distinctione illarum distinctio non desumitur. Priorem partem minoris videlicet formam, & vnionem distingui, est suppositum questionis: posteriorem videlicet nullam esse rationem ad asserendum dari productionem communem formæ, & vnioni, & suadent solutiones adhibite rationibus quæ identitatem productionis vtriusque termini propugnabant. Consequentia est legitima. Neque contra conclusionem traditam rationem aliquam solutione dignam inuenio.

PUNCTUM IV.

De termino generationis.

TERMINUM totalem generationis esse totum compositum genitum admittunt omnes: de termino formalis in re leui grauis contentio inter graues Theologos suborta est, qui multum decertant in assignanda natura termini formalis, ita æternæ generationi, incarnationi Verbi, & conuersioni panis in corpus Christi diuersos formales terminos auctores assignant. Impresensiarum mea tantum interest assignare terminum generationis creatæ, de qua disputo, verumtamen id præstare non potero, si prius non definio, quid sit formalis terminus, quamve formalitatem importet terminus formalis, ex vi cuius talis formaliter constituitur. Hac questione dirempta nulla poterit esse difficultas in dirimendis questionibus supra recensitis, in quibus dissident Theologi, tota enim illorum dissensio est sita in assignanda natura termini formalis, in qua assignanda si omnes conuenissent, nulla prorsus inter ipsos esset discouenientia in assignando formali termino generationi Verbi, eiusdem incarnationi, & conuersioni Eucharisticæ. Dicendum ergo nobis est quid sit formalis terminus, & ex conclusione tradita in hac quæ-

sitione facile erit illam dirimere, quæ ad nostrum spectat institutum de termino formali generationis creatæ, & alias, in quibus Theologi concertant.

P. Valquez Thomistas sequutus part. 3. tom. 1. disput. 19. cap. 2. asserit terminum formalem esse formam termini totalis, etsi hæc producta non sit ex vi actionis, cui terminus adscribitur. Consentunt Conimbic. lib. 1. de Generatione, cap. 4. quæst. 15. concl. 3. id probant ex Aristotele, qui docuit generationem esse viam ad naturam, hoc est, ad formam, & illam appellauit mutationem à priuatione formæ ad ipsam formam, quibus verbis tanquam terminum illius formam designauit.

Terminum formalem cuiusvis actionis esse illum, qui ex vi talis actionis producitur docent Aur. apud Capreol. relatum à P. Valquez, Durand. in 3. dist. 5. quæst. 2. num. 5. P. Soar tom. 1. in 3. part. dist. 8. sect. 3. S. in hoc nihil possit, P. Hurt. in Physic. disp. 11. sect. 5. Ex his auctoribus, qui asserunt formam materialem, & vnionem produci per eandem actionem in compositis, cuius forma materialis est, assignabunt tanquam terminum formalem generationis formam, & vnionem, & in homine tantum vnionem, illi verò, qui defendunt per actionem generatiua in quocumque composito tantum vnionem produci, defendunt hanc tantum esse terminum formalem generationis. Mouentur hi auctores, quia productio formaliter est ad id, quod per se attingit, & cuius est productio, sed tantum attingit per se id, quod ex vi illius est productum: ergo id tantum est illius formalis terminus. Hac ratione concludit Hurtadus terminum formalem generationis esse vnionem, quæ tantum ex vi generationis producitur, quam conclusionem eidem principio innitens iterum probat: in homine vnio tantum tanquam terminus generationis denominat totum hominem genitum, & quia ipsa terminet per se ipsam actionem generatiua totum compositum ab ipsa genita genitum denominatur: ergo per vnionem tanquam per terminum genitum totum compositum genitum dicitur: ergo vnio est, quæ primario, & per se genita dicitur, & hanc denominationem tribuit composito: ergo vnio est, quæ primario, & per se generationem terminat. Tota hæc doctrina clarius in homine videtur, cuius materia, & forma creantur, & totus homo genitus denominatur tantum ratione vnionis terminantis generationem, quia totum nullam aliam actionem terminat, præter illas, quas terminat ratione partium, & vnionis quibus constituitur, sed materia, & forma terminant actiones creatiua: ergo tantum dicitur genitus, quia vnio terminat actionem generatiua. Quod si in aliis compositis forma educatur, seu gignatur ex materia prima, cum huius generatio si distinguatur à generatione vnionis, non sit generatio totius vt dicebam punct. 1. non necessario & per se loquendo totum genitum denominat, quia potest dari generatio formæ quin detur totum existens, si ipsa forma genita materia non vniatur, si tamen detur compositum, cuius vnio creetur, & forma gignatur forsan generatio formæ poterit quando coniungitur cum creatione vnionis, & totum est constitutum, illud denominare genitum, si verum est in illo casu totum genitum, & non creatum esse dicendum, de quo dixi punct. 1. n. 13.

In questione apud plerumque de nomine ad rem satis loquutus est P. Lugo (cuius præcellens ingenij claritas adhuc in leuioribus euoluendis mirè effulget) tom. de Incarn. disp. 11. sect. 2. qui rectè docet non posse vniuersaliter dici terminum formalem esse formam termini totalis. Quia aliquando terminum formalem appellamus id, quod proculdubio non est forma termini totalis. Exemplum aptum adducit in transubstantiatione Eucharistica, in qua terminus à quo totalis est substantia panis cum suis accidentibus, & terminus totalis ad quem est corpus Christi sub speciebus panis; terminus verò formalis à quo est substantia panis, quæ definit esse, & terminus formalis ad quem est corpus Christi, quod ponitur de nouo sub speciebus panis & tamen nullus dicit corpus Christi esse formam termini totalis illius videlicet concreti, quod resultat ex vnione corporis Christi ad accidentia panis, potius, si fas est dici, corpus Christi se habet instar materie accidenti, quia succedit loco substantiæ panis, quæ erat illorum materia, & accidentia panis se habent instar formæ illius concreti & tamen nullus dixit hæc accidentia esse terminum formalem transubstantiationis, seu conuersionis Eucharisticæ: ergo terminus formalis non est id, quod est forma, vel instar forme se habet